

Pestprotocol

2College Ruiven

INHOUDSOPGAVE	BLZ.
Voorwoord	3
H1. Pesten	
Wat is pesten?	4
Wat is het verschil tussen pesten en plagen?	4
Het signaleren van pesten.	4
H2. Wie zijn er direct bij betrokken?	
De gepeste leerling.	5
De pester.	5
De meelopers.	5
Overige leerlingen.	5
H3. Het pestprotocol	
Waarom een pestprotocol?	6
Uitgangspunten.	6
Preventieve maatregelen.	6
H4. Vijfsporenaanpak.	7
H5. Het stappenplan.	
A. De vakdocent.	8
B. De mentor.	8
C. De lln. coördinator.	8
D. Directie.	8
E. De rol van anderen.	9
Bijlagen	
Bijlage I (Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.)	10
Bijlage II (Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.)	11
Bijlage III (Juridische definities.)	12
Bijlage IV (Handelingskaart.)	13

Voorwoord

Dit is het pestprotocol van 2College Ruiven. Het bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag en er staan voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen.

Veel van wat hier beschreven staat, passen wij al toe op onze school.

Dit protocol is bedoeld om volwassenen (het schoolpersoneel en de ouders) en de leerlingen te informeren over alles wat de school doet om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te creëren.

Dit protocol is niet bindend, maar een leidraad voor het omgaan met pesten.

Voor de tekst van dit protocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van andere pestprotocollen.

De aanpak rondom pesten zoals beschreven in dit protocol hebben wij vanuit onze eigen schoolvisie benaderd.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Berkel-Enschot, 2013

Jurgen Swinkels en Neeltje van der Heijden

H1. PESTEN

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Dit kan variëren van woordgrapjes tot structureel geweld en afpersing.

Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Er bestaat een onderscheid tussen onbewust pesten, dingen doen waarvan jezelf niet in de gaten hebt wat ze bij de ander veroorzaken en bewust pesten, zorgen dat je de ander zo heftig mogelijk kwetst.

(zie bijlage III; juridische definities)

Wat is het verschil tussen pesten en plagen?

Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn. Plagen is een spelletje, nooit echt bedreigend. Pesten daarentegen is onaanvaardbaar gedrag en vormt een bedreiging voor het individu en voor de sfeer op school. We spreken over pesten: **wanneer één of meerdere leerlingen langdurig verbaal of fysiek geweld uitoefent tegen een medeleerling.**

Pesten kan verbaal of fysiek zijn, maar kan ook betekenen dat iemand genegeerd of buitengesloten wordt. Pesten is een fenomeen dat door de school duidelijk moet worden herkend.

Er kan op diverse manieren gepest worden, te denken aan:

- Verbaal
- Fysiek
- Achtervolgen
- Uitsluiten
- Stelen en vernielen
- Afpersing
- Cyberpesten

Het signaleren van pesten

Leerlingen vinden het vaak moeilijk om aan iemand te vertellen dat zij gepest worden. Wij hebben de volgende mogelijkheden om pestgedrag te signaleren.

- De leerling die gepest wordt geeft het aan bij de mentor.
- De docent signaleert dat de leerling gepest wordt, hij geeft dit door aan de mentor.
- Medeleerlingen kunnen pesten signaleren en melden dit bij de mentor.
- Het onderwijsondersteunend personeel signaleert dat er gepest wordt en geeft dit door aan de mentor.
- De mentor signaleert zelf of krijgt informatie van collega's dat er gepest wordt.

H2. Wie zijn er direct bij betrokken?

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat hij niet mag klikken
- bevestigt zichzelf in zijn rol

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Dit kan als reden hebben dat deze pesters zelf ook gepest zijn en zo voorkomen ze dat ze zelf weer slachtoffer worden.

Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer “vraagt er immers om” gepest te worden.

De meelopers

Meelopers zijn leerlingen die meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Overige leerlingen

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

H3. HET PESTPROTOCOL

Waarom een pestprotocol?

Wij vinden dat pesten onacceptabel is en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Preventieve maatregelen

1. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
2. In de leerjaar 1 bespreken de mentoren het onderwerp "pesten" aan de hand van de film Spijt met daarbij behorend lesmateriaal. In leerjaar 2/3/4 komt het onderwerp aan bod wanneer daar aanleiding toe is.
3. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rollen van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de overige leerlingen benoemd.
4. Wanneer de mentor goed op de hoogte is van het dossier van zijn leerlingen, is hij zich bewust van de mogelijke risicoleerlingen.
5. Halverwege het schooljaar bieden we voor leerlingen uit leerjaar 1 en 2 een SOVA-training aan.
6. Tijdens leerlingbesprekingen/mentorenoverleg laten we mogelijke pestslachtoffers en incidenten de revue passeren.

H4. VIJFSPORENAANPAK

Ten aanzien van pesten heeft de school een preventieve aanpak. Dit is een **vijfsporenaanpak** met niet alleen een programma voor de leerlingen maar ook aandacht voor de rol die de ouders, docenten en overig personeel kunnen spelen bij het voorkomen van pesterijen.

Probleemoplossende gesprekken worden in principe gevoerd door de mentor. Indien deze gesprekken op niets uitlopen komt het zorgteam in beeld en zij gaan kijken welke stappen er gemaakt moeten gaan worden.

Met het pestprotocol 2College Ruiven binden de betrokkenen zich aan de belofte om actief pestgedrag te bestrijden met de "vijfsporenaanpak". Dit houdt in:

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd.

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het aanbieden van hulp door anderen, bv. vertrouwenspersoon of schoolmaatschappelijk werk.

Het bieden van steun aan de pester

Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Wijzen op de gevolgen van het pesten voor de gepeste leerling.

Het aanbieden van hulp door anderen, bv. vertrouwenspersoon of schoolmaatschappelijk werk.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.

De school en ouders houden elkaar op de hoogte van de situatie en maken waar nodig samen afspraken.

Informatie/advies geven aan ouders voor het omgaan met hun gepeste of pestende kind.

De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners, zie H5 blz. 9.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat alle personeelsleden voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

H5. HET STAPPENPLAN

Als pesten gesignaleerd wordt gaan we aan de hand van een aantal stappen het probleem aanpakken.

A. De vakdocent

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

B. De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage I en II. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de lln.coördinator en aan ouders van de leerling(en).
5. Indien nodig kan er een beroep worden gedaan op het zorgteam.
(Bij alle bovengenoemde punten worden aantekeningen bijgehouden in magister.)

C. De lln. coördinator

1. De coördinator neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten, het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. Hij koppelt alle informatie weer terug en overlegt met de mentor. Indien nodig komt er een advies over hulp door anderen.
4. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte van het vervolgtraject.
5. De lln.coördinator stelt ook het zorgteam op de hoogte.
(Bij alle bovengenoemde punten worden aantekeningen bijgehouden in magister.)

D. Directie

1. Indien het pestgedrag van de pester niet verbetert, wordt de directie ingeschakeld.
2. Zij gaan in gesprek met de betrokkenen en naar aanleiding van het gesprek kunnen de volgende maatregelen worden genomen (naar gelang de ernst van de situatie):
 - Interne schorsing
 - Externe schorsing
 - Politie inschakelen
 - Pestcontract
 - Verwijdering van de school

E. De rol van anderen.

1. Peermediation: Bij peermediation helpen leerlingen uit de bovenbouw (die zijn opgeleid als peermediator) andere leerlingen die in een conflict terecht zijn gekomen.
2. Schoolmaatschappelijk werk: Hier komt een leerling terecht met een verwijzing van het zorgteam.
3. Vertrouwenspersoon: Een vertrouwenspersoon is iemand die door ouders/verzorgers, leerlingen of personeelsleden gevraagd kan worden te luisteren naar klachten over iemand anders.
4. Externen: Externen kunnen door ouders/verzorgers of op advies van school worden ingeschakeld.

Tot deze externen behoren:

- Teamleiding
- Zorgcoördinator
- Leerlingebegeleider
- Rugzakbegeleider
- Politie
- GGD
- GGZ
- Kompaan en de Bocht
- Schoolmaatschappelijk Werk
- R-Newt
- Bureau Jeugdzorg
- Leerplichtambtenaar

Bijlage I

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Bijlage II

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is

- **Probleemgericht** en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht**. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- **Specifiek blijven**. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **Veranderingsgericht**. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Het pestgedrag moet stoppen.

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage III

Juridische definities:

Bedreiging (art. 285 WvS)

- openlijk geweld met verenigde krachten tegen personen of goederen;
- enig misdrijf waardoor de algemene veiligheid van personen in gevaar wordt gebracht;
- verkrachting;
- feitelijke aanranding van de eerbaarheid;
- enig misdrijf tegen het leven gericht;
- gijzeling;
- mishandeling;
- brandstichting.

Intimidatie (art. 284 WvS)

Een ander door geweld of enige andere feitelijke of door bedreiging met geweld of enige andere feitelijke, gericht hetzij tegen die ander hetzij tegen derden, wederrechtelijk dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.

Een ander door bedreiging met smaad of smaadschrift dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.

Smaad en laster (art. 261 WvS)

Opzettelijk iemands eer of goede naam aanranden tenlastelegging van een bepaald feit met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven (ook schriftelijk (smaadschrift) indien verspreid of openlijk tentoongesteld).

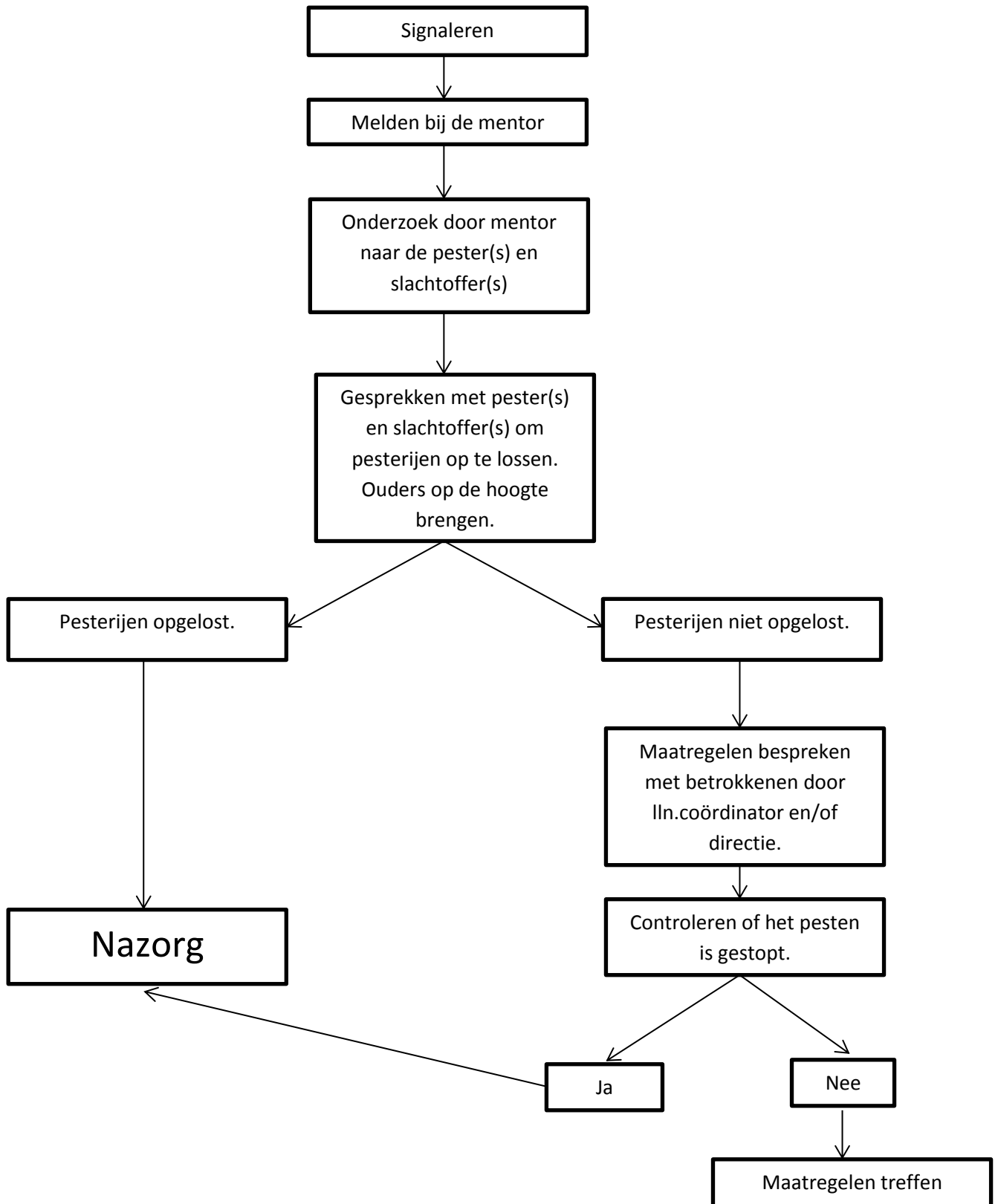
Eenvoudige belediging (art. 266 WvS)

Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt hetzij in het openbaar mondeling, bij geschrift of afbeelding aangedaan, hetzij in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkeheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding aangedaan.

Discriminatie (art.137c t/m f WvS)

Het opzettelijk uitlaten over een groep mensen wegens hun ras, godsdienst of seksuele geaardheid, ook schriftelijk.

Handelingskaart ernstig pesten

(Tijdens het gehele traject worden afspraken en opmerkingen gemeld in Magister)